

мбр. 4042/81

126/81

И. А. Крилов и његова басна

И. А. КРИЛОВ, РУСКИ ПИСАЦ БАСАНА

Басна је, као што је познато, стародревни облик књижевности. Творцем басне се сматра Грк Езоп, који је, по Херодотову тврђењу, живео у шестом веку пре Христа. Од старих класичних баснописаца спомињу се још грчки песник Бабрије из другог века после Христа, па онда, у широј публици боље познати, римски баснописац Федар. Једна особито лепа Бабријева басна, Јелен без срца, изашла је у преводу проф. В. Чајкановића, у Књижевном Гласнику. Федрове басне су популарније; оне су на много места гимназијска лектира за латински језик. И Бабријеве и Федрове басне измакле су доста од Езопових, и по форми, и по живљем тону излагања, и по духовито нађеним детаљима. Али, после њих је басна стала, и таква каква дочекала средњи век, време када је ушла у све западно европске литературе, да би после из њих прешла и у литературе разних мањих, и књижевно мање напредних нација.

Класични писци басана, такође и строги подражаваоци класицизма у басни — рецимо немачки песник Лесинг, који је, још и у ^{XVIII} веку, исмевао Лафонтена — радили су своје басне у стегнутој једноставној прози, у строгом класичном стиху, са сухим излагањем теме која као стрела брзо и право жури у наравоучење, у дидактику и поуку. Има и данас присталица те крајње, како кажу племените простоте у басни. Ти људи мање воле модерну, поетизовану, разним мотивима и детаљима обogaћену басну, басну која је често врста анегдоте, или уметничка мала прича. ~~И~~ ^{Са} се басна сама собом развијала у том правцу. У новије доба, мислим пре свега на петнаести и шеснаести век, јављају се разни, мање више занимљиви и мање више оригинални писци басана код Немаца, Енглеза и Француза, али писци код којих се још не осећа поетска жица. Врхунац свој достиже модерна басна у великом песнику-баснописцу Лафонтену, у седамнаестом веку код Француза, и у великом песнику-баснописцу Крилову, у осамнаестом, односно деветнаестом веку код Руса.

Бабрије наје оригиналнији; првенста је његова једна од најлепших басана у којима је Јелен без срца. Лијепо с тобом ири-
вас је у басну
коју нас проф. В.
Чајкановић ур на-
словом Јелен без
срца. Федрове басне

¹⁾ Предавање, одржано 30 децембра 1923 на Народном Университету.

... racor y no bote

Иван Андрејевић Крилов рођен је 1768, дакле у другој половини осамнаестог века, у Москви, и имао је један ~~чароито за великог ко-~~
~~нека~~, необично безбојан живот. Син сиромашног трупног официра, Крилов је прве године детињства провео по разним местима Русије. Због велике сиротиње, васпитањем и образовањем малог Ивана за-
нимала се његова мајка. Једна жена се довијала свакојако. У један

мах је била измолила дозволу неког богатог поседника да Иван може присуствовати часовима његове деце, које је држао Француз учитељ. Кад је Крилову било једанаест година, умре му отац, ~~и он~~, још дете, = Убрзо замиш, прима место подканцелисте. Годину дана касније бива премештен за канцелисту, у Твер, где му је некада и отац служио. Служба ^{та} није одузимала Крилову много времена. Слободне своје часове проводио је радо по улицама и трговима, на обалама реке Волге, све међу простим народом, и забављао се прислушкивајући шта и како се ти људи између себе разговарају. Ту је, вероватно, темељ његовом огромном познавању народног језика, и особитој артистичкој осетљивости за ритам, музику и фигуру тог језика. Сем те поуке, за даље умно образовање Криловљево има заслуга и један сандук књига који му је остао ^{дао} од оца. Одједаред се ~~у свему пређе~~ ^{јавља} књижевни талент: као дечко од петнаест година пише ~~и~~ прву своју комедију. Све због сиротиње, и покушаја да се дође до бољег прихода, селе се Крилов и његова мајка ускоро затим у Петроград. Крилов ~~тамо~~ добија тамо неко место, и продаје своју комедију; место хонорара од 60 рубаља узима дела Расина, Молиера и Боалоа. Под утисцима француских књижевника, почиње писати трагедије. Написао је свега две (слично Лафонтену, који је написао само једну), па онда, давши оставку на службу, улази у књижевна предузећа. Покреће, један, па други и трећи лист, у којима је писао и песме, а нарочито сатирична писма, исмевајући ~~и~~ ~~и~~ разне друштвене аномалије и болести онога доба, особито глупо подражавање у свему Французима и њихову стилу. После листова долазе на ред комедије. Као и Лафонтен, Крилов их је написао доста, мање и више успеха; Свакако је комедија, пре ~~него што је почео~~ ~~сати~~ басне, најбољи књижевни успех Крилова. Мало по мало се рашчуло име младог драматског писца. Он улази у боља друштва (тим пре што је врло добро цртао и одлично свирао у виолину); прима понешто ~~и~~ од бурнијег живота престонице; али између свега тога не заборавља на даље своје образовање. После неког времена, ~~наступа за Крилова~~ се Крилов опет сељакане, и мењање служби и средина, све до 1806. Те године ~~и~~ враћа ~~назад~~ у Петроград, а успут, у Москви, предаје баснописцу Дмитријеву три превода из Лафонтенових басана. Не само да Дмитријев одмах ~~констатира~~ ^{јавља} да се у Крилову јавио даровит писац басана, него су убрзо и шири књижевни кругови констатовали да је у окви ~~и~~ преводима само идеја Лафонтенова, а све остало оригинално, Криловљево. Стигавши из Москве у Петроград, Крилов се опет лаћа комедија, пише их ~~и~~ боље и боље, једну чак врло успелу, и, једва једном, кад ~~и~~ је напунио 40 година (~~уостаном~~) (исти случај као и код Лафонтена), избија на прави пут ~~и~~ живота, почиње радити оно чиме ће истински прославити и свој талент и руску књижевност. Године 1808-е 1808. године штампана се прво издање басана, 23 на број у тој првој

свесци. Слава Криловљева расте од тога времена нагло, и симпатије га сретају са свих страна. Године 1812^е постаје библиотекар Императорске јавне Библиотеке. То је време велике отачаствене војне. Наполеон, Кутузов, разне друге личности и моменти из рата инспиришу баснописца у неколико махова. ~~Да бисмо часом прекинули сухо излагање биографије, навешћемо овде~~ једну од басана које је инспирисао моменат из француско-руске војне. 1812. Тадашњи руски адмирал Чичагов, иако му се говорило да то не чини, преузео је једном приликом да командује одредом сувоземне војске, и претрпео пораз. Не само да му је промакао Наполеон, него је изгубио и велики део коморе. Басна о томе догађају носи наслов *Штука и мачак*.

Зубатој штуки пало на ум
 Да се лати мачкова заната.
 Ко ће знати: можда ју је демон зависти дочепао,
 Можда јој је, просто, рибља трпеза додијала,
 Тек, решила се и замолила мачка
 Да је собом поведе кад пође у хамбар
 Мишеве да лови.
 — Ја, али разумеш ли се ти, пријо, у том послу? —
 Говори штуки мачор.
 — Бојим се, осрамотићеш се:
 Не каже се бадава да свако
 Дело правог мајстора чека. —
 — Остави се разговора, прико! Чудна чуда, мишеви!
 Ловили смо ми и покрупнију рибу! —
 — Лепо! Пођимо дакле, и у име Божје! —
 Отишли, ухватили заседу
 Мачку никад боље:
 Најео се уздуж и попреко. Па се онда, однекуд,
 Сетио и прије.
 Кад тамо, штука, једва жива, лежи, зева,
 И репа скоро више нема...

У самој згради Библиотеке додељен је био Крилову и стан, а по заповести цара Александра I примао је, сем плате, још и пенсију. Од тога доба почиње за Крилова, или боље рећи почиње Крилов сам један потпуно тих, безбрижан и небрижан, монотон, тако рећи непомичан живот. Пуних тридесет година Крилов није остављао ни тај положај, ни тај стан. Годио му је, очевидно, такав живот. Сем на дужност, и на ручак у енглески клуб — где би, обедувавши, поигравши се каткад карата, свакодневно и одремао свој део — једва да је куда и коме свраћао, и ни за шта се на свету, ни као образован човек, ни као ~~генијалан~~ писац, није интересовао. „Од досаде“, како је негде забележено, писао је с времена на време басне, и читао, не силазећи с дивана, сатима, понекад читав дан. Угојен, тежак, лењ, водио је један живот који је тешко разумети. Ако се метне на страну то да је на дужности био врло тачан, толико да је чак и друге заме-

њивао у дежурству — у ^{до}осталом већином зато да ^{се} ували у фо-
 тељу с романом, или да дрема — ако се то метне на страну, остаје
 да је Крилов у ^{главном} јео, читао и спавао, и само између тога писао ^{басне}. А
~~басне~~ ^{Дотле} је напољу брујала његова слава, ређала се издања ~~басана~~
~~сана~~ и преводи њихови на ~~разне~~ стране језике. Крилова се све то
 није ништа тицало. Био је ~~и~~ ^и дакле чудац. Сам, у стану који је огрезао
 у нeredу и прашини, он је до ^{душе} према сваком госту био љубазан
 и добар — добродушност му је била ~~карактерна~~ особина — али у књи-
 жевне разговоре није улазио, а нарочито се није упуштао у препирке,
 ма колико ^{се} неко противио његову мишљењу. Једини гости које је он
 сам звао и тражио, били су голубови. ~~Од њих~~ ^{Прозори} његова стана ^{гали}
~~били~~ ^у увек пуни семенака, а кабинет и спаваћа соба пуни перја и ђу-
 брета. Особито интересовање, чак врсту страсти, показивао је Крилов
 још за нешто, за пожаре. Тежак и немаран иначе, дизао се одмах и
 журио онамо где је нешто горело. За све остало, потпуна равнодуш-
 ност ^у првом реду, за властиту личност. Када му је стигао из Париза
 формулар који је требало испунити податцима за биографски речник
 знаменитих људи, склонио је хартију с речма: „Нека пишу о мени што
 год хоће...“ ^{Мисаони, скривени живот} Криловљев ^{је} ~~међутим, упркос~~ ^{наравно} ~~свом наведеном~~, морао бити жив, ^и латентно активан. Прво, вечито
 је читао; а затим, у разговору се врло често служио и објашњавао
 врстом басана, при чему му никад није недостајала ни идеја ни форма.
 Пред саму смрт, ~~када~~ — умро је, наравно, од оболелости желудца,
~~од акутног случаја због нестарења хране~~ објаснио је једном при-
 јатељу свој случај овако: Натоварио мужик силну сушену рибу, да је
 носи на трг. А коњ му слаб и истрошен. Суседи се смеју, ^и опомињу
 га да ће бити ~~бедан~~ ^{поборан}. А мужик све једно те једно: ~~неће~~, риба је су-
 шена, па је лака. Међутим, успут је терет оборио коња и ^и ~~тако~~ је риба
 била сува. Тако нешто је, ето, и са мнош. Јаребице су ~~и~~ и раску-
 ване и процеђене, неће ми шкодити стомаку — говорио сам. Али, што
 је сувише, то је сувише, узео ствар како год ти драго...“ Умро је
 Крилов 1844, ^у стар 77 година, и што је много веће чудо, скоро до
 саме смрти здрав.

Да ли би се из ове скице ~~описаног~~ живота Криловљевог могао
 извести неки закључак о карактеру песникову? Брзо судећи, могао би
 човек рећи: у првој младости својој, Крилов ~~је показује као~~ стерео-
 типни сиромашни литерат, који непрестано тражи и хлебац и самога
 себе. Касније, нађени баснописац се истиче као ^{бесна} ~~лењи~~ ^{халкав} епикурејац.
~~рејан~~. Тај „лењи епикурејац“, то је, ~~и~~ ^и изгледа, битна црта
 обојице песника о којима је овде било речи. Али, има јакних нианса у
 лењом епикурејству с једне и друге стране, и те ниансе баш и под-
 влаче различитост природе и ~~основног~~ карактера на Криловљевој и на
 Лафонтеновој страни. Лафонтен је у ~~својој~~ ^{својој} лењости и епикурејству

био много интелигентнији од Крилова; Крилов ~~је~~ опет у свему томе био морално много чистији од Лафонтена. Крилов се напатио и на-
 гладовао пре него што је дошао до епикурејства; и кад је почео епику-
 реисати, чинио је то у невиним областима, и чисто на свој рачун.
 Лафонтен је епикуреисао откад је знао за себе, и то у свима обла-
 стима живота, и на рачун, пре свега, своје жене и сина, а затим још
 и других људи. Међу Лафонтеновим цртама карактера, сем ~~јак~~ осе-
 ћања пријатељства и пријатељске оданости, ~~и пожртвовности, нема~~
~~ниједне моралне црте~~: ни религиозног морала, ни морала дужности, ни
 морала осећајности ~~ни~~ части. Он није волео децу, није волео домаћи
 живот, није имао праве љубавне страсти ни за кога и ни за што. И то код
 њега, врло ~~консистентно~~ сагласно, доказују ~~и животи и дело~~. По суду и
 Русоа и Волтера, у новије време Хиполита Тена, а у најновије Е. Фагеа
 и Р. Думика, у Лафонтеновим баснама, баш као и у његову животу,
 нема правог, чистог морала. Код Крилова ствар стоји сасвим супротно.
 Кад је реч о његовим карактерним цртама, биографија његова скоро
 да је сасвим излишна: живот Криловљев, ~~сам по себи, неживот је,~~

~~није био никакав~~ живот; а ~~у~~ колико је живот, никакве особите сагласности нема
 између тога живота и пишчева дела у том животу. Код Крилова је ~~за~~
~~дакле за констатовање интимне природе~~ меродавно пре свега ~~дело,~~
~~и скоро искључиво дело.~~

Интересантно је како се битна карактерна црта Криловљева от-
 крива на једном од најпростијих, и сигурно најнесвесније рађених места
 у целој збирци његових басана. То је препев Криловљев старе, по-
 знате, до њега већ клишетиране басне о ~~Врану~~ ^{Гаврану} и ~~Лисици~~ ^{Лисици}, где лисица,
 препреденим ласкањем, натера ~~врану~~ ^{гаврану} да запева, и да испусти сир који
 је држао у кљуну. Крилов је у тој басни, стварно, врло мало ~~от-~~
 ступио од узорака својих — и оног класичног и оног Лафонтенова
 — али ~~отступање~~ је необично карактеристично. Само је један дубок
 и снажан морални инстинкт био кадар у два потеза из основе изме-
 нити све. ~~Да видимо ко су, и каква су лица у тој басни.~~ Код Лафон-
 тена, ~~врана~~ је будала, а лисица је угурсуз. Лафонтен је ту басну сложио
 у сјајне стихове, али се из текста јасно види да је његову галском
 духу пре свега баш то годило што су на сцени будала и угурсуз, и
 да се он том уживању предао без обзира на то што ће дете, или
 једноставан читалац, доћи у неприлику: како да изведу поуку, и куда
 да управе своје симпатије. ~~У~~ класичној басни је још горе: тамо је
~~врана~~ ^{гавран} ~~лопов.~~ Док код Лафонтена стоји, просто и неодређено: „~~Врана~~
 држаше у кљуну парче сира“, у класичној басни текст гласи: „Сир
 је украо, и с пленом својим“, итд. У класичној басни се дакле чи-
 талац опредељује не између будале и угурсуза, него између лопова и
 угурсуза. Код Крилова пак басна почиње овако: „Однекуд је Бог
 послао ~~врану~~ ^{гаврану} залогајчић сира“ — ~~врана~~ ^{гавран} се дакле ~~подељачи~~ ^{нах} као врста

гаврану

гавран нах

гавран нах

Гаврану
Ау

7

Tobozon

разговор

V jedno malo

Утробу

V. Weissborn

Kuvica, pravimo, ne dođe,

Na formaciju je ostoga jara u isto metalnoj konzistenciji; kao je
Krajevski dubina osjetno i poraženo. Ali jedna može biti
u svetu, istovremeno i u Krajevskoj Suci.

Кривовольова ієдрої, природної и увек доминантної ситка.

У неколико црта не само галерија животиња, него ред уметничких поступака: лисици је истакнут порок; пантеру нагон; кртици, претенциозном ништавилу, дат је портре у много ситних цртица; а слону,

сили једној од које животиње имају респект, али никакав страх, духовито је подметнут респект од филозофа.

Писац који тако јасно види свуд око себе лица и изразе, тако лако смаштава покрете и сцене, тај писац несумњиво мора имати јаких уметничких квалитета. Прво, дубоко осећање природе уопште; затим велику љубав за створења која тако много и немо трпе, и која су гоњена и онда кад имају снагу да се бране; најзад, необичну особину да вегетативне и сензитивне душе животиња и биљака и разумне душе људи изједначује, меша и замењује, и наизменце ставља час човека над животињу, час животињу или биљку над човека. У томе је тајна и вештина Криловљева уметничког персонифицирања. Па

Персонифицирања изводи Крилов на разне начине. Има басана где животиња не долази са својим природним карактером, него са наметнутим карактером човека. То су случајеви оштрих, сатиричких басана. Рецимо, басна *Сељак и пас*, где је пас персонификација човека који предузима много послова, и још све такве послове у којима се не разуме. Басна та, као што ће чути, персонифицира још и један особити, баш данас актуелни тип човека: који, иако ни један посао не уме урадити, за све неурађене послове уме плату примити:

У сељака, богата економа,
Газде врло великог домазлука,
Најмио се пас: и кућу да чува,
И хлеб да пече,
И још и расадник да залива.
— Није него још нешто — рећи ће читалац.
— Хајде што ће кућу да чува,
Али ко је видео да пси лебац пеку
Или да расадник заливају? —
Али наш Гаров се примио свих послова,
Записао се на три платна списка,
И — њему дивно, а другима шта Бог да.
Домаћин се међутим спремио на сајам.
Отпутовао је, продао и пазарио, па се и вратио кући.
Али кад се по кући осврнуо, пресело му све.
Љут је као рис:
Ни хлеба, ни расада,
И још се увукли и лопови и покрали све што су нашли.
Овамо Гарова: Шта је и како је било?
А у Гарова за све готово оправдање.
Хлеб није могао испећи јер је радио у расаднику;
Расадник је пренебрегао јер га издадоше ноге
Летећи око имања да се ко не увуче;
А лопове зато није ухватио што је
Баш тога часа отишао хлеб да пече.

Има даље, обрнуто, случај персонификације, где животиња задржава свој природни карактер. То је записца басне прилика да истакне своју студију анималног света, своје уметничко тумачење животињ-

✓ *свакој*

→ Записано је видео како код Крилова изгледају обичне, *животиње*

→ Али сваки јасно сазнана *Крилов* *богату, ириско димљаву серију*

дошли модерни писци басана, прави песници, који су басну ~~необично~~ високо дигли; ~~и~~ ~~сухоту~~ и хладноћу басне, где год се може, замењивали су поезијом, ~~и~~ ~~осујећајним~~ елементом и интензитетом. То није лака ствар. Јер, психологија у басни ~~ни~~ ~~не~~ не сме бити психологија импулса, ~~не~~ мора остати психологија савести и морала. Савлађивању те тешке ~~које~~ ~~и~~ ~~да~~ се ~~остаје~~ ~~песник~~, ~~и~~ ~~да~~ ~~се~~ ~~песмом~~ ~~поучи~~, ~~има~~ ~~да~~ се захвали што се дидактички елемент у басни удубио по значајима, а обогатио по формама. Од басана као таквих очекујемо ~~бар~~ ~~не~~ ~~су~~ ~~корисну~~ констатацију, ~~и~~ ~~по~~ ~~могућству~~ савет или поуку, па, најзад чист морал. Та је скала код разних баснописаца различна. ~~Може~~ ~~рећи~~ ~~да~~ ~~је~~ ~~добро~~ ~~умети~~ ~~сачувати~~ ~~своју~~ ~~кожу~~. Који баснописац ту констатацију ~~и~~ ~~тај~~ ~~ће~~ ~~имати~~ ~~повише~~ ~~мало~~ ~~час~~ споменутих басана у којима су животиње представници полтронске мудрости, неодлучности, кукавичлука, ~~и~~ ~~мало~~ ~~више~~ ~~на~~ ~~скали~~, ~~може~~ ~~стајати~~, ~~кажимо~~, савет да треба умети попустити, ~~и~~ ~~резигнирати~~. Још више, поука да треба радити и истрајати. Од прилике на исту висину скале ~~и~~ ~~поука~~ ~~да~~ ~~треба~~ ~~ценити~~ ~~златну~~ ~~средину~~. Још више, долази учење да треба бити опрезан, обазрив, mudar. Још више, почиње прави морал: солидарност, доброта. ~~и~~ ~~Требало~~ ~~би~~ ~~сад~~ ~~да~~ ~~каже~~ ~~и~~ ~~тако~~ ~~даље~~, односно и тако више; али кад то кажемо ~~и~~ ~~та~~ ~~важи~~ само за Крылова. Код Лафонтена се скала завршава са добротом, и још је и та доброта већином доброта само кроз солидарност. Код Крылова је скала и богатија у степенима, и на појединим степенима интензивнија. Онај најнижи степен, у пркос томе што Волтер каже да је цео свет један *sauve-qui-peut*, један „чувај кожу“-свет или „хватај маглу“-свет, у пркос томе тај најнижи степен, са моралом личног интереса, долази код Крылова сасвим ретко. Угурсузлаци и подвала најмање ~~су~~ ~~ствар~~. Лафонтен, ~~на~~ ~~против~~, врло их воли, и, мора се признати, уме сјајно ~~и~~ ~~да~~ ~~их~~ ~~нађе~~, ~~и~~ ~~да~~ ~~их~~ ~~обради~~. Похлепамо ~~и~~ ~~на~~ ~~његову~~ басну *Шарлатан*. Шарлатан се нуди да ће за десет година обучити ма којег магарца вештини лепог говора, реторству. Наилази на будалу, прави уговор, преузима магарца, прима паре, и одлази са подвала-цијском мишљу: да за десет година један од уговорача, газда, магарац или учитељ, сигурно неће више бити на свету, и да онда уговор не може имати никакву вредност. Та врста духовитости није Криловљева најјача страна. Код њега, и у хумору, па чак и у сатири, има врло често много више ироније, и то ~~и~~ ~~сажаљиве~~ ироније, него безобзирне, пакосно праштаве злобности. То није увек најумесније и најзанимљивије ~~и~~ ~~понекад~~ је Криловљева басна на том степену мало млака и следа. Не увек, наравно. Уме злобност његова ујести и горе од ~~и~~ ~~Лафонтенове~~. Упозорујемо читаоце на ~~страсно~~ ~~љуте~~ басне Криловљеве на рачун клеветника и критичара. Али је зато ~~и~~ ~~на~~ ~~оном~~ ~~другом~~ ~~крају~~ скале, ~~и~~ ~~Крылов~~ прави мајстор. Иако у оквиру басне, иде он до најчи-

које, то јест беш-
тама баснописца
да остави песнику
а да ипак анти-
вила своје и по-
губију, или да

ка скали, ретко,
речи:

су Крыловљеве

Т досега и

Крылов

на те мисли сироти,

стијих одблесака племенитости, до ~~извора~~ извора доброте, до највишег морала. Узимамо за пример басну *Кошута и дервиш* :

Млада кошута, ~~губивши~~ губивши сву своју дечицу,
 Ходала је, с вименима још тешким од млека,
 И сретнувши у шуми двоје вучића,
 Стала испуњавати свети дуг материнства.
 Дервиш, избежумљен, говорио је:
 — О нерасудна животињо, коме расипаш и дајеш
 И љубав и млеко?
 Од вучића те не чека захвалност,
 Они ће данас сутра крв твоју локати.
 Знај, ако ниси знала.
 — Можда — одговара кошута, — али ја на то нисам мислила,
 И нећу да мислим. Чувство материнско,
 То је мени прече од свега,
 И млеко би мене угушило
 Кад бих престала њиме да храним.

Па ~~ручка~~ руска црта, црта благородне доброте, самилости, пожртвовности, жеђи за добрим делом, та црта се јавља код Крилова — наравно у одговарајућој мери ~~у свима групама басана~~ у свима групама басана. Ако се треба наругати, место руга долази доброћуда комика. Ако треба дати карикатуру, Крилов се уздржава од карикирања отровним речма, него баца пред нас карикатуру у лаком цртежу. Ако треба сатира, Крилов је тако замумуљи у причу, да тенденција нигде није гола и срамна. Нека ~~буде~~ буде дозвољено за сваку од ове три категорије дати пример. Прво, где место руга долази доброћуда комика, за то је у Крилова тма примера, један лепши од другог. ~~Бирам~~ Бирам кратки, у Русији врло популарни *Тришкин кафтан* :

Тришки се подерали лактови на кафтану.
 Ништа за то. Дохватио Тришка иглу,
 Срезао четвртину рукава,
 Закрпио лактове,
 И кафтан је опет читав.
 Али, руке до лаката голе.
 Људи се смеју. А Тришка вели:
 — Није Тришка глупак, поправиће и то:
 Биће рукави још дужи но што су били,
 Јер је Тришка Тришка, и уме се наћи.
 Па среза пешеве,
 И њима настави рукаве.

Поука.

Виђао сам их, многу господу,
 Која запетљавају, али и поправљају,
 Добра досетка им увек на длану,
 Само, кад погледаш,
 Кочопере се у Тришкином кафтану.

~~Невољно да~~

~~Додати сад~~ пример за карикатуру која је сва у лаком цртежу. ~~Увек~~ *Далеко је*, не само у Русији, него и у светској литератури популарну басну *Квартеј*.

Фантазија мајмун,
Ослић,
Козлић,
И трапави меда
Решили су да саставе квартет.
Набавили ноте, бас, брач, и две виолине,
И сели под липу да задиве свет.
Тргоше гудала, стружу, стружу — ал' музика, да те Бог сачува.
— Стан'те, браћо, стан'те! — узвикује мајмун —
Како свирка да ваља кад рђаво седите.
Ти, медведе, с басом, седи наспрам брача,
А ја, прима виолина, сешћу ево овде,
И музика тад' ће бити сасвим друга,
Поиграће ~~и~~ и шума и лузи. —
Променили места. Али у квартету
Опет нема склада.
— Стој, прекини! — виче тад магарац —
Сад знам где је тајна!
У ред треба сести, па ће све да ваља. —
Послушали, сели друг до друга,
Али у квартету ни сад нема склада.
Ударише свирци у препирку, у свађу и ларму,
Да л' треба овако ил' онако сести.
Одједаред, ето међу њих славуја.
— Певче, певче, баш нам добро дође:
Поклони нам ~~мало~~ мало пажње и стрпљења,
Толико да квартет у ред доведемо.
Како видиш, и ноте су ту,
И инструменте имамо,
Размести нас само где ће ко да седне.
Одговара славуј:
Свирање, то је ствар умења,
~~И~~ ствар финих ушију.
А ви, браћо, сели тако или наопако,
За музику нисте баш никако.

~~Најзад~~

~~Остаје ми да дам~~ пример за сатиру Криловљева типа. ~~У којој је~~ *У којој је* ~~и~~ *и* ~~басни,~~ до душе, мизерија човекова истерана, на видело, али из ~~које~~ не бије ни сарказам ни освета. Басни је наслов *Вишез*:

Витезу неком, у давна времена,
Прохтела се ретка прикључења.
Опремио се дакле да пође на војну.
Удариће против чаробника и против духова.
Бацио на се оружје, и заповедио да му изведу коња,
Али, пре но што ће се бацити у седло,
Овако се обратио парипу:
— Чуј ме, плахи мој и верни хате:
Удри преко поља, кроз дубраве и горе,

Куда год те очи воде,
И како год витешки закон налаже,
Пођи, и пут славе нађи!
Па кад победим зле непријатеље,
И доведем невесту, китајску принцезу,
И покорим до два до три царства,
Труде твоје, друже, нећу заборавити,
С тобом ћу сву славу поделити.
Коњушницу ћу ти к'о дворац спремити,
Лети ћу те у хладу држати,
Обилно ћеш јести понајбољу храну. —
Ту витез скочи у седло, и пусти уздице,
А парип окрете, и с витезом право правце у стају
Пред јасле.

Треба још рећи неку реч ~~о~~ о форми Криловљевих басана: ~~о стилу, ритму, језику, фигури, о ономе што најбоље доказује да је~~ Крилов песник. ~~Имало тако много да се каже, да се може, да се може,~~ ^{да се може} ~~може расправљање и почети, али ја сам досад ћутао, зато што је~~ ~~то у овом по себи скромном реферату једно од најбољих места, ја~~ ~~сам вам читала~~ ^{целих} ~~целих басне, и одеље, у сиромашном и траљавом про-~~ ~~зном преводу.~~ ^{Ма} ~~тај начин је, провала сва, особите живост, духо-~~ ~~витост, музике, колорит, лепог руског народног језика, и Крилов-~~ ~~лева стиха. У оригиналном тексту ври од узречица, пословица, особитих~~ ~~израза и духовитих обрта. Крилов је писао своје басне најсржнијим~~ ~~народним језиком. Непосредно за фразом искаче жива силуета или~~ ~~сцена. Басна Криловљева трепти од здравог хумора, од оригиналних~~ ~~мотива и травестија, од живог стиха и ритма, од обиља сваковрсне~~ ~~поезије.~~ ^{Наш крозна кроз, реба кад се у овом случају} ~~Понављам, у овом прозном преводу од свега тога нема ни трага~~ ~~ни гласа. Тешко се мало помисли да сам, изнедавни, верну садржину~~ ~~неколико басана, усавишама, макар главније црте и тенденције Кри-~~ ~~ловљева талента и уметничког карактера. То желим, на крају, још је-~~ ~~дared сабрано рећи.~~

Крилов, ~~ка~~ као сви они који су имали талент за писање басана, ~~пре свега~~ ^{видео} ~~слабости и недостатке, и волео да исмева и пецка,~~ ^{лико} ~~Али он је при том испољавао~~ ~~једног изузетног писца басана, го-~~ ~~товог да и своје властито дело метне пред огледало истине, и да, зато,~~ ~~својим баснама нити одвише понижава, нити одвише огорчава.~~ ^{Сви} ~~Наша~~ ~~последница тога је била да он сам своју басну, сем можда два три~~ ~~случаја, никада није понизио до лакрдије и фарсе.~~ ^А ~~друга последница~~ ~~је била,~~ ^и ~~и то је оно највише и највредније код Крилова.~~ ^{се} ~~он сам~~ ~~није извргао у чистог скептика, песимисту или циника.~~ ^{Ма} ~~једној страни, његова басна не дира децу, школу, учитеља, лекара,~~ ~~свештеника, брак.~~ ^{Ма} ~~другој страни, његова басна, после пријатељства,~~ ~~солидарности и доброте, има још и милосрђе, и провиђење, и оно~~

што се од басне најмање може очекивати: снажан израз вере у добро, вере у свагдашњу победу добра над злим. То је највиши хитац до којег је басна, кроз Криловљево перо, добацила, највиши њен хитац ~~како~~ у смислу уметничке ~~вредности~~ и чисто моралне енергије. Завршујем ~~ову~~ *овај зривас* ~~једном~~ басном која ће то доказати. Басни је наслов *Различак: једно и кроз* ~~Различак~~ *напољу*.

Негде у честару, пред вече, расцветани различак се одједаред
Пресенетио, упола завенуо,
И, обесивши главицу низ петельку,
Чекао тужно да му дође крај.
Жалобно и тихо је шаптао зефиру:
— Ај, кад би што пре свануо дан,
И сунце опет осветлило поље,
Можда би и мени још мало живота дало. —
— Ала си ти неки простак — прекиде га буба
Која се ту негде мигољила.
— Таман је сунцу брига
Да гледа како ти растеш,
И пази да ли ти венеш или цветаш.
Буди уверен да оно нема за то ни времена ни воље.
Кад би ти умео летети и могао видети свет,
Овако као ја,
Ти би знао да живот и срећа шумâ и њивâ
Заиста једино од сунца зависи,
Да оно, заиста, топлотом својом огрева грдне хрестове
И кедре,
И лепотом обилно украшава мирисне цветове.
Само, ти цветови нису то што си ти:
Њиховој красоти и вредности нема мере,
Тако да је и самом времену ~~свијетло~~ да дође да их коси.
Док ти, нит' леп, нит' мирисан —
Ах, не буди сунцу својом муком досадан!
Не машај се за оним што није према теби!
Ћути и вени! —
Али, оскочило је међутим сунце,
Гранула светлост по природи,
По свету биљака се просули зраци,
И бедни различак, завенуо у ноћи,
Оживео је поново кад се небо отворило.

~~ИСТОРИЈА СЕГУШЕВ~~